

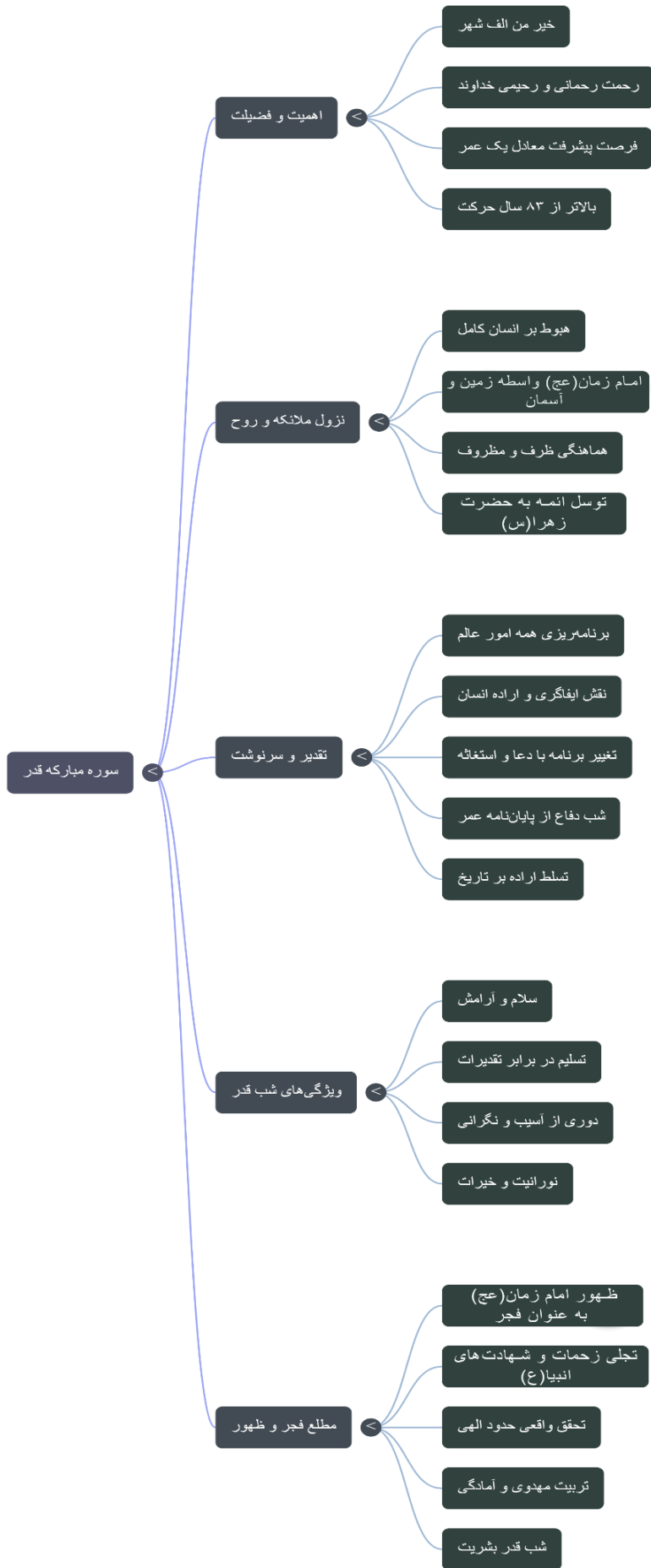
بسم الله الرحمن الرحيم

دوره تفسیر المیزان ۲

سوره مبارکه قدر ۳

مدرس دوره: دکتر سید محمد صالح هاشمی

گلپایگانی

سوره قدر ۳

چکیده

سوره قدر تبیین کننده شبی است که به سبب رحمت رحمانی خداوند، فرصتی استثنایی برای جهش معنوی انسان فراهم می‌آورد؛ به طوری که ارزش آن فراتر از یک عمر طولانی (بیش از ۸۳ سال) ارزیابی شده است. محوریت این شب بر نزول «ملائکه» و «روح» بر جان «انسان کامل» استوار است که در عصر حاضر، حضرت ولی عصر (عج) این جایگاه را دارا هستند. این سوره بر تعامل میان تقدیر الهی و اراده بشری تأکید داشته و شب قدر را نه تنها یک واقعه عبادی فردی، بلکه بستری برای تغییر تاریخ و حرکت به سوی مطلع الفجر ظهور می‌داند که تجلی نهایی زحمات تمامی انبیا و اولیا در طول تاریخ است.

۱. عظمت شب قدر

سوره قدر نشان دهنده رحمتی فراگیر است که خداوند برای همگان قرار داده تا مسیری که پیمودن آن یک عمر به طول می‌انجامد، در یک شب طی شود.

- **ارزش زمانی:** عبارت «خیر من الف شهر» بیانگر این است که این شب از هزار ماه (حدود ۸۳ سال) برتر است و پتانسیل بالایی برای پیشرفت و حرکت رو به جلوی انسان ایجاد می‌کند.
- **ماهیت نزول:** در این شب، ملائکه و روح که عظیم‌ترین خلقت هستی است، به اذن پروردگار فرود می‌آیند.
- **نزول بر ظرف شایسته:** ملائکه بر یک مکان فیزیکی فرود نمی‌آیند، بلکه نیازمند ظرفی متناسب با عظمت خود هستند. این ظرف، روح و جان «انسان کامل» است.

ویژگی	شرح و تفسیر
محل نزول	جان خلیفه‌الله (پیامبر و ائمه در هر عصر؛ امام زمان (عج) در عصر حاضر)
علت انتخاب انسان کامل	هماهنگی ظرف و مظلوف؛ عظمت ملائکه و روح تنها توسط روح معصوم قابل تحمل است.
ارتباط با حضرت زهرا (س)	ائمه اطهار (ع) در شب قدر به روح مطهر حضرت زهرا (س) متوسل می‌شوند.

۲. تقدیر الهی و نقش اراده انسان

یکی از کلیدی‌ترین مباحث مطرح شده، تبیین رابطه میان برنامه‌ریزی الهی (تقدیر) و آزادی عمل انسان است.

الف) مهندسی امور عالم

در شب قدر، تمامی امور عالم (من کل امر) تفریق و مشخص می‌شوند. این برنامه شامل رشد یا سقوط کشورها، جنگ‌ها و وقایع کلی است. با این حال، این برنامه یک چارچوب بدون انعطاف نیست.

ب) تمثیل زمین فوتبال

برای درک بهتر رابطه تقدیر و اختیار، از تمثیل زمین فوتبال استفاده شده است:

- قوانین و زمین: تقدیر الهی است که چارچوب و قواعد بازی را تعیین می‌کند.
- بازی بازیکنان: اراده انسان‌هاست. یک فرد می‌تواند خوب بازی کند یا خطا کند. نتیجه هر عمل (پاداش یا جریمه) نیز بخشی از تقدیر است.

ج) قدرت تغییر تاریخ از طریق دعا

انسان با استغاثه و دعا می‌تواند در برنامه حکیمانه الهی دخالت کرده و تقدیر را به نحو احسن تغییر دهد:

- اراده انسان بر تاریخ تسلط دارد.
- این دخالت به معنای تفویض اختیار کامل (جدا از اراده خدا) یا جبر مطلق نیست، بلکه خداوند برنامه هستی را به گونه‌ای چیده که انسان بتواند حتی مسیر تاریخ را عوض کند.

۳. شب قدر؛ جلسه دفاع از سرنوشت

برای تبیین اهمیت حضور آگاهانه در شب قدر، از استعاره «دفاع از پایان‌نامه» استفاده می‌شود:

۱. تلاش مستمر: انسان سال‌ها تحصیل کرده (تلاش در طول سال) تا به مرحله دفاع برسد.
۲. جلسه تصمیم‌گیری: شب قدر مانند آن جلسه نیم‌ساعته دفاع است که نمره نهایی و تقدیر فرد در آن مشخص می‌شود.
۳. حضور فعال: به جای انتظار در بیرون از اتاق داوری، به انسان اجازه داده شده در متن جلسه حضور یابد، توضیح دهد و با تضرع و دعا بر رأی نهایی (تقدیر) اثر بگذارد.

۴. از فجر فردی تا فجر اجتماعی (ظهور)

مفهوم «سلام هی حتی مطلع الفجر» در دو سطح خرد و کلان تحلیل شده است:

سطح فردی

شب قدر، شب سلامت، آرامش و تسلیم در برابر تقدیرات الهی است. این شب آسیب‌زا نیست، بلکه سرشار از لطف و ریحان است که تا سپیده‌دم ادامه دارد و منجر به سعادت فردی می‌شود.

سطح اجتماعی و تاریخی (ظهور امام زمان)

مهم‌ترین بعد شب قدر، پیوند آن با مسئله ظهور است:

- **شب قدر بشریت:** اگر جامعه بشری شب‌های قدر خود (تمسک به پیامبران و ائمه) را قدر بداند، به «مطلع الفجر» ظهور خواهد رسید.
- **ظهور به مثابه تجلی:** ظهور امام زمان (عج) یک واقعه تصادفی یا انفجاری نیست؛ بلکه مطلع فجری است که تمام زحمات، مجاهدت‌ها، هجرت‌ها و شهادت‌های انبیا در طول تاریخ را به ثمر می‌نشانند.
- **تحقق حدود الهی:** در زمان ظهور، تمامی احکام و حدود الهی (مانند حجاب، قصاص و اسلام ناب) که عده‌ای پیاده‌سازی آن را غیرممکن می‌پندارند، به منصفی ظهور می‌رسد.

۵. تکالیف و آمادگی (تربیت مهدوی)

انتظار در فرهنگ شب قدر، یک «عمل» و آمادگی بیرونی است. تربیت مهدوی ایجاب می‌کند که انسان خود را برای شنیدن صیحه آسمانی و اعلام ظهور در شب بیست و سوم آماده کند. غایت سوره قدر، رساندن انسان به این درک است که باید با حضور فعال در شب‌های قدر، خود را برای حضور در مطلع فجر ظهور آماده سازد.